

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

POLITIKA I GOSPODARSTVO

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2025./2026.

PIG.66.HR.R.K1.24

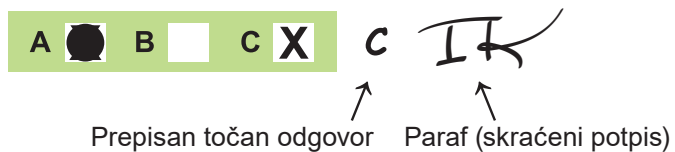

65566

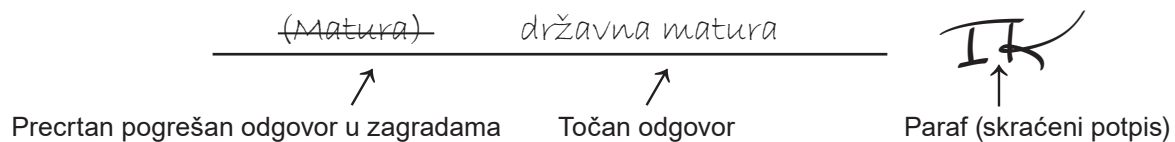
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

POLITIKA I GOSPODARSTVO

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

P
I
G

List za odgovore

D-S066

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
17.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
18.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
19.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
20.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
21.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
22.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
23.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
24.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
25.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

FIG.66.HR.R.L1.02

65567

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

P I G

26.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
33.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
34.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
35.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
36.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
37.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
38.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
39.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
40.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
41.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
42.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
43.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
44.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
45.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
46.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
47.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
48.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
49.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
50.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazani su način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kad riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li nalijepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 22 stranice, od toga 1 praznu.

Politika i gospodarstvo

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koji je od navedenih filozofa smatrao da je čovjek političko biće (*zoon politikon*) i da je politika put do ostvarenja najvišega ljudskog dobra?

A. Aristotel
B. Ciceron
C. Platon
D. Sokrat

(1 bod)
2. Tvornica šećera posjeduje moć jer na tržištu ostvaruje preko 65 % ukupnoga prometa šećerom. Kako se naziva moć iz opisanoga primjera?

A. kulturna
B. socijalna
C. intelektualna
D. gospodarska

(1 bod)
3. Kako se naziva savez samostalnih suverenih država u kojemu su na zajedničku razinu odlučivanja prenesene samo neke ovlasti, primjerice iz područja obrane i vanjskih poslova?

A. federacija
B. konfederacija
C. unitarna država
D. zajednica nacija

(1 bod)

4. Koje je od navedenih načela uređenja republike zagovarao Charles-Louis de Secondat Montesquieu?

- A. načelo pluralizma
- B. načelo trodiobe vlasti
- C. načelo zaštite ljudskih prava
- D. načelo narodnoga suvereniteta

(1 bod)

5. Koja od navedenih institucija vlasti u demokratskoj državi jedina ima ovlasti ustanoviti nečiju krivnju te izreći kaznu kad je prekršen zakon?

- A. sud
- B. vlada
- C. parlament
- D. predsjednik

(1 bod)

6. Institucija Europske unije koja je glavni pregovarač u međunarodnim ugovorima u ime Europske unije upozorila je državu članicu da krši odredbe iz Ugovora o Europskoj uniji. Koja od navedenih institucija predstavlja glavno izvršno tijelo Europske unije i ima zadaću kontrolirati poštivanje prava Europske unije kao u opisanome primjeru?

- A. Europsko vijeće
- B. Europska komisija
- C. Europski parlament
- D. Sud pravde Europske unije

(1 bod)

7. Koje je od navedenih postupanja državnih institucija sukladno načelu vladavine prava?

- A. Najčešće slijede običaje.
- B. Udobljavaju krupnomu kapitalu.
- C. Bespogovorno slušaju premijera.
- D. Uvijek poštuju zakonske odredbe.

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

8. Istragom je utvrđeno da se predsjednik uprave okoristio jer je na račun hotelskoga lanca tijekom gradnje novoga hotela izgradio svoju obiteljsku kuću.

Koje je temeljno načelo pravne države narušeno opisanom zlouporabom ovlasti?

- A. načelo legalnosti
- B. načelo diobe vlasti
- C. načelo suverenosti
- D. načelo supsidijarnosti

(1 bod)

9. Koje se od navedenih gospodarstava zasniva na državnome vlasništvu, državnome poduzetništvu, centralizaciji odlučivanja i sustavu administrativnih cijena?

- A. tržišno
- B. običajno
- C. mješovito
- D. komandno

(1 bod)

10. Kako se naziva ekonomski proces kojim poduzetnik dio ostvarene dobiti dijeli svojim zaposlenicima?

- A. razmjena
- B. potrošnja
- C. raspodjela
- D. proizvodnja

(1 bod)

11. U građevinskoj industriji vlada nestašica građevinskoga materijala i rastu mu cijene. Koju će od navedenih posljedica na tržištu izazvati situacija opisana u primjeru?

- A. povećanje ponude stanova i rast cijena nekretnina
- B. povećanje ponude stanova i pad cijena nekretnina
- C. smanjenje ponude stanova i rast cijena nekretnina
- D. smanjenje ponude stanova i pad cijena nekretnina

(1 bod)

- 12.** Proizvođač namještaja izabrao je ime i simbol brenda svojega poduzeća.
Kojemu elementu marketinškoga spleta pripadaju ime i simbol iz opisanoga primjera?

- A. cijeni
- B. promociji
- C. plasmanu
- D. proizvodu

(1 bod)

- 13.** Koja od navedenih mjera pripada fiskalnoj politici?

- A. Vlada je usvojila niže stope poreza na dohodak.
- B. Hrvatska narodna banka smanjila je kamatne stope na kredite.
- C. Europska centralna banka smanjila je kamatnu stopu na novčani depozit.
- D. Poslovne banke smanjile su kamate na oročene depozite svojim klijentima.

(1 bod)

- 14.** U državi je tijekom 2022. i 2023. godine zabilježen postupan rast opće razine cijena.
Osnovni proizvodi, poput goriva i hrane, poskupjeli su u prosjeku za 2 % do 3 % godišnje,
dok je kupovna moć stanovništva ostala stabilna.
Kako se naziva tip inflacije opisan u primjeru?

- A. hiperinflacija
- B. umjerena inflacija
- C. galopirajuća inflacija
- D. puzeća (blaga) inflacija

(1 bod)

- 15.** U razdoblju gospodarske depresije ministarstvo financija predlaže vladi povećanje državne
potrošnje i smanjenje poreza kako bi se povećala ukupna proizvodnja i zaposlenost.
Kako se naziva vrsta ekonomske politike opisana u primjeru?

- A. restriktivna fiskalna politika
- B. ekspanzivna fiskalna politika
- C. restriktivna monetarna politika
- D. ekspanzivna monetarna politika

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

16. Koja od navedenih državnih politika omogućuje gospodarski rast u skladu s politikom održivoga razvoja?

- A. odgađanje donošenja uredbi za zaštitu okoliša
- B. ignoriranje ekoloških aspekata i usmjeravanje na ekonomski rast
- C. uporaba zelenih tehnologija radi osiguranja razvoja i očuvanja okoliša
- D. usmjeravanje na industrijski razvoj bez smanjenja emisije stakleničkih plinova

(1 bod)

17. Kako se naziva najvažniji dokument o ljudskim pravima iz 18. stoljeća kojega je usvojila francuska Narodna skupština?

- A. *Deklaracija o pravima čovjeka i građanina*
- B. *Konvencija za zaštitu prava čovjeka i temeljnih sloboda*
- C. *Opća deklaracija o pravima čovjeka*
- D. *Velika povelja sloboda*

(1 bod)

18. Koji od navedenih primjera opisuje kršenje prava djece?

- A. Baka svaki dan unucima priprema obrok za školu.
- B. Roditelji redovno vode djecu na sistematske preglede.
- C. Osnovna škola odbija upisati svu djecu s teškoćama u razvoju.
- D. Učenici koji se nisu pripremili za ispit dobivaju negativnu ocjenu.

(1 bod)

19. Mjesni odbor pozvao je građane na raspravu o izgradnji doma za umirovljenike u njihovu naselju. Nakon rasprave doneseni zaključak građana uputit će se gradskomu vijeću. Kako se naziva oblik sudjelovanja građana u odlučivanju opisan u primjeru?

- A. peticija
- B. referendum
- C. zbor građana
- D. građanska inicijativa

(1 bod)

20. Kojom se od navedenih metoda razmjernoga izbornog sustava osvojeni glasovi birača preračunavaju u zastupničke mandate za Hrvatski sabor?

- A. Badenskim sustavom
- B. D'Hondtovom metodom
- C. Hareovim sustavom
- D. sustavom izbornoga količnika

(1 bod)

21. Koje državno tijelo prema Ustavu Republike Hrvatske ima ovlast razriješiti suca prekršajnog suda s njegove dužnosti?

- A. Državno sudbeno vijeće
- B. Ustavni sud Republike Hrvatske
- C. Vrhovni sud Republike Hrvatske
- D. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske

(1 bod)

22. Zakonom o osobnoj asistenciji uskraćeno je pravo na osobnog asistenta određenim učenicima, što dio javnosti smatra protuustavnim.

Koja od navedenih državnih institucija ima ovlasti donijeti konačnu odluku o ustavnosti zakona opisanoga u primjeru?

- A. Hrvatski sabor
- B. Pučki pravobranitelj
- C. Ustavni sud Republike Hrvatske
- D. Vrhovni sud Republike Hrvatske

(1 bod)

23. Koja od navedenih institucija upravlja monetarnom politikom i ponudom novca u Republici Hrvatskoj?

- A. Ministarstvo financija
- B. Hrvatska narodna banka
- C. Hrvatska udruga banaka
- D. Hrvatska gospodarska komora

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

24. Kako se naziva proces prodaje državnih tvrtki Republike Hrvatske zainteresiranim poduzetnicima?

- A. pretvorba
- B. privatizacija
- C. centralizacija
- D. industrijalizacija

(1 bod)

25. Koja od navedenih tvrdnja točno opisuje djelovanje tržišnoga gospodarstva?

- A. Politički dužnosnici upravljaju gospodarstvom.
- B. Cijene se određuju zakonom ponude i potražnje.
- C. Većina je gospodarskih subjekata u državnome vlasništvu.
- D. Poduzetnici samostalno određuju stopu poreza na dohodak.

(1 bod)

II. Zadaci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

26. Kako se nazivaju društvene interesne skupine koje se bave isključivo zaštitom radničkih prava?

(1 bod)

27. Na predsjedničkim izborima pobijedio je kandidat koji je osvojio najviše glasova, a njegovu vladavinu obilježavaju transparentnost, odgovornost i vladavina prava. Kako se prema Maxu Weberu naziva vrsta vlasti opisana u primjeru?

(1 bod)

28. U kojemu se demokratskom sustavu vlasti izvršna vlast nalazi u rukama izravno izabranoga predsjednika republike koji je ujedno i predsjednik vlade čije je članove sam imenovao i samo su njemu odgovorni za svoj rad?

(1 bod)

29. Narod je na temelju ustava stvorio samostalnu državu na svojem teritoriju na kojemu suvereno obnaša vlast te političkim putem nastoji ostvariti da država postane subjekt međunarodnoga prava.
Kojim političkim činom država iz opisanoga primjera postaje subjekt međunarodnoga prava?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

30. Kako se naziva vrsta monarhije u kojoj nasljedni vladar ima neograničenu vlast?

(1 bod)

31. Koje je obilježje modernoga biračkog prava hrvatskih građana kada neposredno biraju predsjednika Republike Hrvatske?

(1 bod)

32. Kako se naziva obilježje pravne države prema kojemu se nikoga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja?

(1 bod)

33. Kojim se ekonomskim pojmom označavaju različita dobra koja mogu zadovoljiti iste potrebe, primjerice loživo ulje i plin za grijanje kućanstva?

(1 bod)

34. Na tržištu postoji samo jedan prodavač borovnica koji samostalno određuje njihovu prodajnu cijenu.
Kako se naziva opisana tržišna struktura?

(1 bod)

- 35.** Kako se naziva pozitivan financijski rezultat koji poduzetnik ostvaruje kada su mu prihodi veći od rashoda?

(1 bod)

- 36.** Kako se naziva međunarodna financijska institucija koja kontrolira sposobnost države da ispunjava svoje financijske obveze preuzete u inozemstvu?

(1 bod)

- 37.** Kako se naziva vrijednost jedne valute izražena drugom valutom?

(1 bod)

- 38.** Poduzeća mogu slobodno ulagati u razne čimbenike proizvodnje kako bi ostvarila veći profit i doprinijela gospodarskomu rastu.

Kako se naziva područje ekonomije koje proučava ponašanja poduzeća opisana u primjeru?

(1 bod)

- 39.** Skupine građana diljem svijeta prosvjeduju zbog militarizacije društva.
Kojoj generaciji ljudskih prava pripada pravo na mir iz navedenoga primjera?

(1 bod)

Politika i gospodarstvo

40. Koja institucija državne vlasti prema Ustavu Republike Hrvatske donosi Zakon o suzbijanju diskriminacije?

(1 bod)

41. Koja institucija državne vlasti uz Predsjednika Republike Hrvatske prema Ustavu Republike Hrvatske obnaša izvršnu vlast?

(1 bod)

42. Koliki najmanji postotak valjanih glasova birača na izborima za Hrvatski sabor moraju osvojiti stranačke izborne liste i nezavisne liste da bi njihove političke stranke i nezavisni kandidati ostvarili pravo na sudjelovanje u diobi zastupničkih mjesta?

(1 bod)

43. Građani su inicirali izgradnju šetnice u svojem mjestu i popravak putova prije početka nove turističke sezone. Za ili protiv te inicijative i potreba lokalne zajednice, prema Ustavu Republike Hrvatske, imaju pravo odlučiti svi birači lokalne zajednice svojim neposrednim izjašnjavanjem. Kako se naziva oblik neposrednoga odlučivanja građana lokalne zajednice opisan u primjeru?

(1 bod)

44. Predsjednik Hrvatskoga sabora preuzeo je prema Ustavu Republike Hrvatske dužnost privremenoga predsjednika Republike.
U kojemu se roku od preuzimanja dužnosti moraju održati izbori za novoga Predsjednika Republike Hrvatske?

(1 bod)

- 45.** Prije izglasavanja Zakona o obnovi u Hrvatskome saboru prihvaćeno je šest pisanih prijedloga izmjena i dopuna pojedinih članaka nacрта toga zakona.

Kojim se pojmom označavaju pisani prijedlozi iz opisanoga primjera?

(1 bod)

- 46.** Koji je naziv službenoga lista Republike Hrvatske u kojemu se objavljuju zakoni, drugi propisi i akti za koje je propisana obveza objave prije nego što stupe na snagu?

(1 bod)

- 47.** Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine krovni je i sveobuhvatni akt strateškoga planiranja.

Koja institucija državne vlasti predlaže Hrvatskomu saboru donošenje toga dokumenta?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima pažljivo pročitajte polazni sadržaj i odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan ili dva boda.

48. Pažljivo pročitajte tekst.

Državni dužnosnik iskoristio je svoju poziciju i po povoljnim cijenama kupio više starih kuća na otoku i jedno zemljište u pojasu zelene površine otoka. Na tom je zemljištu sagradio kuću koju je prikazao kao gospodarski objekt jer je sukladno zakonu samo za takav objekt izvan građevinske zone mogao dobiti dozvolu građenja. Potom je zasadio maslinik. Nedugo zatim izgradio je bazen u vrtu, a kuću počeo iznajmljivati turistima protivno svim propisima. Stanovnici otoka koji žive od turizma smatraju toga građanina moćnikom i nelojalnom konkurencijom.

Koje je temeljno načelo, ključno za održavanje reda, stabilnosti i društvene kohezije unutar demokratskoga društva, narušeno djelovanjem dužnosnika iz polaznoga teksta?

Objasnite važnost toga načela za funkcioniranje demokracije.

Politika i gospodarstvo

[illegible]

(2 boda)

Politika i gospodarstvo

49. Pozorno pročítajte text.

Dioničko društvo objavilo je javni poziv na sudjelovanje u javnoj ponudi dionica. Društvo planira ponuditi 30 % dionica od kojih će 25 % biti ponuđeno zaposlenicima i drugim malim ulagačima, dok će 75 % biti ponuđeno mirovinskim fondovima te domaćim i stranim ulagačima. Društvo ovom emisijom dionica planira prikupiti između 44 i 55 milijuna eura, a ukupna vrijednost procijenjena je između 97,4 milijuna eura i 121 milijun eura. Dugoročni je plan društva da se iz neto dobiti izdvaja između 33 % i 67 % novca za isplatu udjela u dobiti dioničarima, ovisno o financijskome položaju društva. Udio u dobiti planira se isplatiti dioničarima nakon glavne skupštine društva.

Prilagođeno prema: <https://lidermedia.hr>

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Kako se naziva udio u dobiti koje dioničko društvo iz polaznoga teksta planira isplatiti dioničarima?

Objasnite značenje članskoga prava koje pripada dioničarima.

[illegible]

Politika i gospodarstvo

[illegible]

(2 boda)

Politika i gospodarstvo

50. Pozorno pročítajte tekst.

Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti prvi put je u Hrvatskoj donesen 2019. godine i izmjenama je usklađen s pravom EU-a 2022. godine. Prijavitelji dobivaju sudsku zaštitu, pruža im se zaštita identiteta, zaštita povjerljivosti, besplatna pravna pomoć te emocionalna podrška. Usprkos tomu, istraživanja ukazuju na nepovjerenje u sustav i strah od prijavljivanja. U odnosu na EU prosjek mišljenja građana o prijavljivanju korupcije, građani Hrvatske više od drugih Europljana smatraju da su razlozi neprijavljivanja „besmislenost prijave jer nema sankcija,...”. Najviše zabrinjava mišljenje hrvatskih građana da prijavitelji imaju problema s policijom ili drugim tijelima. Prema rezultatima istraživanja 28 % hrvatskih građana smatra da „nema zaštite za osobe koje prijave korupciju”. Raširenost toga stava u blagome je porastu u odnosu na prethodna istraživanja.

Prilagođeno prema: <https://eizg.hr>

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

Kojim se pojmom označavaju prijavitelji nepravilnosti iz polaznog teksta?

Objasnite važnost koju prijavitelji nepravilnosti imaju za demokraciju.

[illegible]

Politika i gospodarstvo

[illegible]

(2 boda)

Prazna stranica